

РОЛЬ МІГРАЦІЇ ТА ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проаналізовано динаміку та сучасний стан міграцій сільського населення Івано-Франківщини. Досліджено фактори, від яких залежить демографічна ситуація та міграційні потоки. Дано аналіз впливу трудової міграції на демографічну ситуацію.

У кожній країні міграції населення мають істотний вплив на її соціально-економічний розвиток, демографічну ситуацію, урбанізаційні процеси, географію поселенської мережі, підтримання рівноваги між попитом і пропозицією робочої сили. Міграції населення є важливим індикатором соціально-економічного розвитку даної території, її економічного стану. Особливе місце міграції робочої сили в сучасних умовах визначається її динамізмом, швидким реагуванням на зміни у суспільстві та економіці країни, регіону.

Без аналізу та врахування сучасних міграційних процесів у контексті залучення України до Європейського та світового міграційного простору, неможливе формування власної міграційної політики. Вагомий внесок у її вивчення, інтернаціоналізації робочої сили, нормативно – правових аспектів регулювання міграційних процесів й удосконалення організаційно – економічних механізмів їх регулювання за умов перехідної економіки зробили провідні українські вчені М. Долішній, С. Злупко, Е. Лібанова, С. Пирожков, Л. Семів, А. Філіпенко, І. Школа та інші.

Проблеми міграції населення України за умов перехідної економіки досліджує М.Д. Романюк, вивчаючи сучасні тенденції та проблеми управління міграційними рухом населення Західного регіону держави. Він докладно аналізує чинники і фактори міграційної рухливості міського та сільського населення, стрімкого зростання чисельності закордонних трудових поїздок українських громадян. У його працях на прикладі Івано-Франківщини розглядаються регіональні особливості обсягів і спрямованості потоків

постійної, сезонної та трудової маятникової міграції, а також відмінності кількісних і якісних характеристик імміграції та еміграції за умов трансформації соціально-економічної системи.

Проте проблеми впливу міграції населення та демографічної ситуації на формування сільського соціально-трудового потенціалу регіону досліджені недостатньо.

Характерними причинами зростання потужних закордонних потоків трудових мігрантів на сучасному етапі є:

1. низький рівень заробітної плати в державному секторі економіки;
2. висока вартість освітніх та медичних послуг, пов'язаних з навчанням у вищих навчальних закладах та лікуванням;
3. значне поширення безробіття, особливо серед жінок та молоді;
4. обмежені можливості знайти потрібну роботу;
5. недостатня підтримка з боку держави малого та середнього бізнесу;
6. низька вартість робочої сили, зайнятої у сільському господарстві, бюджетній сфері (освіта, культура, охорона здоров'я).

Трудові міграційні поїздки громадян України до інших країн набули масового явища. Офіційна статистика враховує лише незначну частину реальних масштабів трудової міграції громадян України до інших країн. Так, за даними державної статистики у 2001 р. за кордоном працювали 36,3 тис. громадян України тоді як, у 2000 р. – 33,7 тис. осіб. Одночасно за даними міграційної служби Росії тут працює майже 100 тис. українських громадян, в Чехії легально працює близько 30 тис. наших трудових мігрантів.

Згідно з результатами обстежень, які проводились у 2001 р., підвищений участь сільського населення у трудових міграціях (зовнішній і внутрішній) притаманна західним прикордонним областям. Найбільш масові потоки трудової міграції мешканців прикордонних регіонів спрямовані до Росії (37,2%), Польщі (18,7%), Чехії (16,9%), Італії

(8,5%), Португалії (3,8%), Угорщини (2,5%), Греції (2,2%), Словаччини (2,0%), Білорусі (1,7%). Загалом на країни західної і центральної Європи, включаючи Туреччину і Кіпр припадає майже 60% загального потоку трудових мігрантів і з 6 західних областей України [1,39].

Івано-Франківська область відноситься до найбільш густонаселених в Україні (105 чол/км²), і за сучасних умов є працездатною. По суті, це й стало однією із головних причин стрімкого зростання трудової міграції населення краю в інші регіони держави та за кордон.

Варто зауважити, що статево-вікова структура населення та використання соціально-трудоного потенціалу має великий вплив на соціально-економічний розвиток регіону, міграційний рух. Це тим більш важливо, що будь-яка інформація про структуру населення, закономірність регіонального розміщення трудових ресурсів, чи міграційний рух населення області, їх динаміка, сприяє прийняттю оптимальних рішень для соціально-економічного розвитку територіальних громад Івано-Франківщини. Так-от, сучасна структура населення Прикарпаття сформувалась під впливом міграційних процесів, історичного та соціально-економічного розвитку. Так у міжвоєнний період еміграція сільського населення за кордон (переважно у Канаду, США та Аргентину) обумовлювалась різко вираженим аграрним перенаселенням та низьким рівнем промислового розвитку краю, що спричиняло масове безробіття на селі. Піввоєнний період характеризувався проведенням колективізації та міграційним рухом населення на великі будови колишнього СРСР, стійкою міграцією село-місто.

У 70-і роки з розвитком транспортної мережі області, зменшенням числа зайнятих у сільському господарстві та розвитком працездатних галузей промисловості в Івано-Франківську, Калуші й Коломиї зріс попит на робочу силу, надлишок якої мали малі міста та села. Це сприяло розвитку такого явища, як маятникова трудова міграція. Тобто працевлаштування в місті, а проживання в сільській місцевості. За справедливим визначенням М.Романюка, "...трудова маятникова міграція, як складний і багатогранний процес є важливим чинником формування,

раціонального використання, а також головним каналом міжгалузевого і територіального перерозподілу трудових ресурсів. Її економічна функція у процесі відтворення полягає у з'єднанні засобів виробництва з необхідним контингентом робочої сили» [2,10]. Переконливим свідченням цього став такий вид працевлаштування жителів села, як вахтовий метод роботи на нафтопромислах Західного Сибіру та сезонні роботи у сільському господарстві південних областей України (Херсонської, Миколаївської та інших), що набув великого розвитку у 80-х рр. ХХ ст.

Величина і напрямок міграційних потоків визначаються не стільки абсолютними показниками, скільки територіальними відмінностями в умовах життя: передусім економічною безпекою життєдіяльності та наявністю робочих місць, рівнем життя даних територіальних громад, віковою структурою населення регіону, від яких прямо пропорційно залежать усі міграційні переміщення.

Міграція населення Івано-Франківщини відіграє важливу роль у кількісному та якісному відтворенні робочої сили, розвитку поселенської мережі, демографічному розвитку та ефективному використанню соціально-трудоного потенціалу. В 90-х роках ХХ ст. на формування соціально-трудоного потенціалу області значною мірою впливала демографічна ситуація, яка характеризувалась старінням та еміграцією населення, зниженням його життєвого рівня, зниженням рівня народжуваності та збільшенням смертності. Власне такі процеси й стали причиною того, що починаючи з 1996 року в Івано-Франківській області розпочався процес зменшення чисельності населення про що засвідчує *рисунок 1*.

Протягом останніх п'яти років демографічне навантаження на осіб у працездатному віці населенням непрацездатного зменшується. Це зростання зумовлене тим, що 16 років досягли діти періоду високої народжуваності. У наступні п'ять років кількість працездатного населення буде збільшуватись. У подальшому, починаючи з 2006 р., очікується збільшення демографічного навантаження на населення у працездатному віці. Приріст працездатного населення у працездатному віці призводить до зростання напруженості на ринку праці області. Власне міграція населення та демографічна ситуація саме тут мають істотний вплив на стан

Рисунок 1. Динаміка чисельності населення області

ринку праці в області. Розглянемо динаміку міграції та природного приросту (скорочення) жителів сільської місцевості та вплив цих факторів на стан ринку праці. За рахунок міграційного руху протягом періоду (1995-1999рр.), це зафіксовано на *рисунку 2*, сільське населення області скоротилося на 2158 осіб.

Протягом останніх двох років ця тенденція різко змінилася, зокрема в Калузькому районі. Від'ємне значення сальдо міграції продовжує залишатися в Богородчанському районі (Див. табл.1.).

Розміри чисельності міграції населення та її динаміка – інтегральний показник, який відображає вплив багатьох чинників, що

Сальдо міграції сільського населення Івано-Франківської області

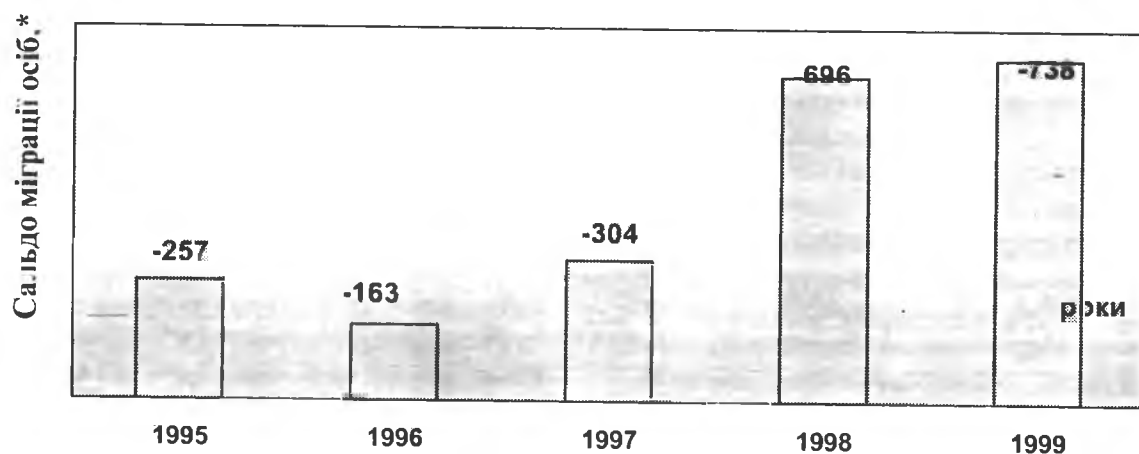

Рисунок 2. Сальдо міграції

Тоді як починаючи з 2000р. сальдо міграції сільського населення має позитивне значення, що пов'язано з поліпшенням економічної ситуації в державі, земельною реформою, можливістю займатися приватним господарством. Так у 2000 р. в сільську місцевість області прибуло на 863 особи більше, ніж вибуло, у 2001 р. ця цифра становила 347 осіб (див. табл.1.).

За період (1990-1999рр.) у чотирьох районах області було найбільше від'ємне сальдо міграції сільського населення (див. рис. 3).

спонукають людей до міграції. Сукупність цих та інших факторів утворює простір для стимулів, який включає: певний набір життєвих благ (транспортне сполучення, розвиток охорони здоров'я, освіти та культури, розвинуту торговельну мережу, сферу послуг, якість житла тощо.); Можливість працевлаштування та забезпечення достатньо високого рівня життя; екологічну складову безпечної життєдіяльності; рівень політичної стабільності та особистої безпеки; специфічну складову, яка є різною для різних груп

Сальдо міграції сільського населення Івано-Франківської області за 1990-1999рр.

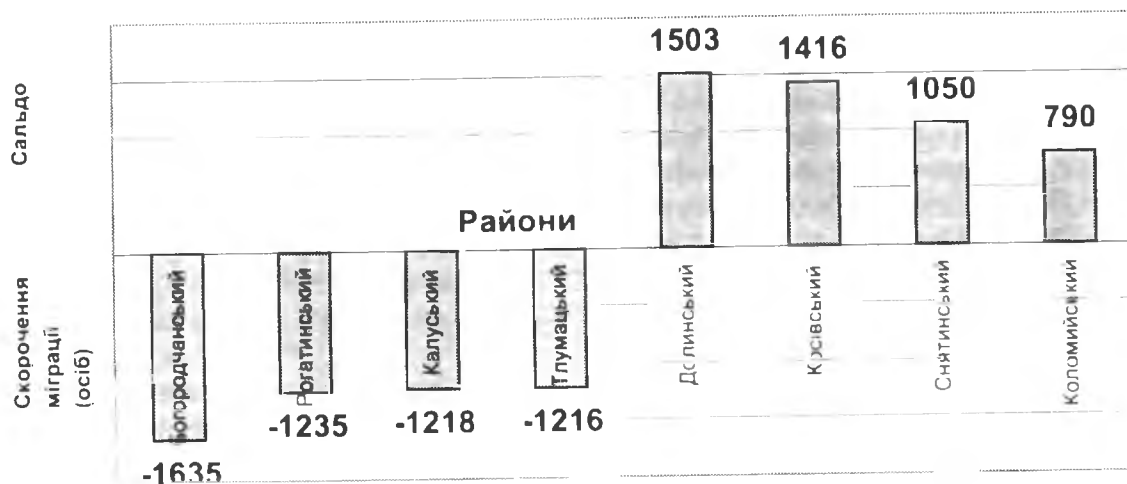

Рисунок 3. Сальдо міграції сільського населення Івано-Франківської області.

Таблиця 1

Динаміка міграції сільського населення Івано-Франківської області в 2000-2001рр.

Райони	2000			2001		
	Всі потоки мігр. осіб			Всі потоки мігр. осіб		
	Прибуло	Вибуло	Сальдо	Прибуло	Вибуло	Сальдо
Богородчанський	298	630	-332	503	698	-195
Верховинський	146	232	-86	213	284	-71
Галицький	613	510	103	543	435	108
Городенківський	676	505	171	570	575	-5
Долинський	475	500	-25	432	521	-89
Калуський	1106	671	435	1038	612	426
Коломийський	1198	961	237	1077	1000	77
Косівський	650	623	27	651	599	52
Надвірнянський	643	619	24	572	639	-67
Рогатинський	530	534	-4	459	483	-24
Рожнятівський	694	744	-50	383	538	-155
Снятинський	496	460	36	746	744	2
Тисменицький	747	553	194	719	580	139
Тлумачький	728	595	133	668	519	149
Всього	9000	8137	863	8574	8227	347

* Розраховано на основі даних обласного управління статистики.

населення (наприклад, можливості для активного відпочинку, ностальгія за рідною домівкою).

Тому міграцію населення можна розглядати як індикатор привабливості районів області для певних соціальних груп населення.

У сучасних економічних умовах важливого значення набуває дослідження причин і наслідків процесу міграції робочої сили, її легалізації у сфері міжнародних відносин, а також ефективного управління міграційними потоками, вивчення структури емігрантів та

Характеристика результативності міграції сільського населення Івано-Франківської області за 1995-2001 рр.*

Райони області	Сальдо міграції населення								У відсотках до всього населення стагном на 1.01.2002р.
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Всього за період 1995-2001р.р.	
Богородчанський	-156	-164	-129	-209	-291	-332	-195	-1476	2,14
Верховинський	-45	-52	-78	-103	-157	-86	-71	-592	1,86
Галицький	-165	-91	65	48	53	103	108	121	0,17
Городнківський	-32	-90	-16	12	10	171	-5	50	0,08
Долинський	18	80	72	16	-44	-25	-89	28	0,04
Калуський	-164	-77	-69	-158	-114	435	426	279	0,46
Коломийський	115	247	139	117	183	237	77	1115	1,05
Косівський	155	87	79	47	88	27	52	535	0,59
Надвірнянський	67	-51	-37	8	-60	24	-67	-116	0,10
Рогатинський	-16	3	-173	-274	-209	-4	-24	-697	1,37
Рожнятівський	-76	-71	-203	-224	-125	-50	-155	-904	1,18
Снятинський	48	42	96	49	-132	36	2	141	0,20
Тисменицький	-32	-10	-39	101	68	194	139	421	0,50
Тлумацький	26	-16	-11	-30	52	133	149	303	0,56
Всього на районах області	-257	-167	-304	-600	-678	863	347	-792	0,09

Розраховано на основі даних обласного управління статистики.

вплив міграції населення на соціально-економічний розвиток регіону. Згідно з нашими дослідженнями, причини міждержавної міграції робочої в країні та зміна напрямів трудової міграції населення – різні. Деякі з них об'єктивні і постійнодіючі, інші – суб'єктивні і короткочасові. Вони зумовлені як чинниками внутрішнього економічного розвитку, так і зовнішніми факторами, тобто економічними і політичними зв'язками між країнами, міграційною політикою країни реципієнта, тощо.

Економічні мотиви міграції населення окремих районів області, де сальдо міграції є від'ємним, виявлялися на прикладі наступних чинників:

X1 – середня заробітна плата працівників у районах області, (у грн.);

X2 – рівень фіксованого офіційного безробіття у районах області (у %);

X3 – побутові послуги на одного жителя села грн.;

X4 – вироблено товарів народного споживання на одного жителя (грн.);

X5 – прямі іноземні інвестиції на одну особу, (у дол. США);

X6 – платні послуги на одного жителя (грн.);

Для цього ми використали методи статистично-економічного аналізу, а саме: кореляційно-регресійний аналіз. Опрацювання даних проводилась на комп'ютері.

Рішення множинної регресії мало такий аналітичний вигляд:

$$Y = x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 + x_6 = -72,745 + 0,113x_1 + 1,07x_2 + 9,988x_3 - 1,967x_4 + 1,82x_5 + 3,027x_6$$

Коефіцієнт кореляції $R = 0,9754$

Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,9514$

Критерій рівняння регресії Фішера

$F_{\text{факт.}}(6,8) = 19,57$ $F_{\text{табл.}} = 3,58$

$F_{\text{факт.}} > F_{\text{табл.}}$

Коефіцієнт множинної кореляції підтверджує тісний зв'язок між від'ємним сальдо міграції населення деяких районів області та вищенаведеними чинниками. Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,9514$ засвідчує, що 95,14% варіацій від'ємного сальдо міграції обумов-

Дані для рівняння множинної регресії*

Райони	Сальдо міграції	Середня зарплата по районах області	Рівень офіційного безробіття	Побутові послуги на одного жителя	Вироблено товарів народного споживання на одного жителя	Прямі іноземні інвестиції на одну особу	Платні послуги на одного жителя
	осіб	грн.	%	грн.	Грн.	дол. США	грн.
	у	X1	X2	X3	X4	X5	X6
Богородчанський	195	264,59	7,09	6,0	49,9	11,8	74,3
Верховинський	71	189,76	6,82	1,8	3,7	40,7	16,1
Городенківський	5	137,31	5,16	19,3	257,5	0,01	123,9
Долинський	89	385,79	8,78	3,1	75,6	1,2	78,0
Надвірнянський	67	362,01	3,94	1,0	27,3	7,9	43,8
Рогатинський	24	152,96	5,33	14,3	258,5	17,5	136,6
Рожнятівський	155	160,87	6,62	6,2	33,6	30,8	63,6
Снятинський	7	158,39	2,29	6,3	158,0	0,01	101,4

* Згідно з даними обласного центру зайнятості та обласного управління статистики.

лено саме цими факторами. Достовірність кореляційного відношення оцінювалась за допомогою критерію Фішера, фактичне значення якого $F_{\text{табл.}}=19,57$ більше табличного ($F_{\text{табл.}}=3,58$), що дозволяє зробити висновки про достовірність кореляційного зв'язку.

Розміщення змінних по впливу має такий вигляд X4, X2, X6, X3, X5, X1.

Від'ємне сальдо міграції населення окремих районів області залежить у першу чергу від кількості вироблених товарів народного споживання з розрахунку на одного жителя (X4), рівня безробіття (X2), платних послуг, що надаються жителям села (X6). Отже ос-

вабливість окремих районів області, тобто там де сальдо міграції населення є позитивним, нами виявлялися на прикладі таких факторів:

X1-кількість працівників, зайнятих в економіці області, (тис.осіб);

X2-вироблено товарів народного споживання, (у грн.);

X3-прямі іноземні інвестиції на одну особу, (у дол.США);

X4-платні послуги на одного жителя, грн.;

Для цього використовуємо методи статистико-економічного аналізу, а зокрема кореляційно-регресійний аналіз. Обробка даних проводилась на комп'ютері.

Таблиця 4

Вихідні дані для рівняння множинної регресії*

Райони	Сальдо міграції	Кількість працівників, зайнятих в економіці області	Вироблено товарів народного споживання на одного жителя	Прямі іноземні інвестиції на одну особу.	Платні послуги на одного жителя.
	осіб	тис. осіб	Грн.	дол. США	грн.
	у	X1	X2	X3	X4
Галицький	108	13,4	187,6	0,01	77,1
Калуський	426	8,1	117,0	0,01	72,6
Коломийський	77	15,2	93,2	99,3	65,8
Косівський	52	9,6	12,3	18,6	59,6
Тисменицький	139	14,4	723,0	60,7	74,5
Глумацький	149	7,3	52,4	0,1	59,0

* Згідно з даними обласного управління статистики

новними економічними чинниками, що впливають на еміграцію, є показники добробуту населення.

Економічні мотиви, що визначають при-

Рішення множинної регресії мало такий аналітичний вигляд:

$$Y_{x1,x2,x3,x4} =$$

$$415,4984,861X1 + 0,677X2 + 4,121X3 + 19,894X4$$

Коефіцієнт кореляції $R=0.9982$
 Коефіцієнт детермінації $R^2=0,9964$
 Критерій рівняння регресії Фішера
 $F_{\text{факт.}}(4,6)=278,6$ $F_{\text{табл.}}=4,53$
 $F_{\text{факт.}} > F_{\text{табл.}}$

Коефіцієнт множинної кореляції підтверджує тісний зв'язок між позитивним сальдо міграції населення деяких районів області та вищенаведеними факторами. Коефіцієнт множинної кореляції $R^2=0,9964$ переконливо доводить, що 99,64% варіацій позитивного сальдо міграції зумовлено саме цими чинниками. Достовірність кореляційного відношення оцінювалась за допомогою критерію Фішера, фактичне значення якого $F_{\text{факт.}} = 278,6$ більше табличного ($F_{\text{табл.}} = 4,53$), що дозволяє зробити висновок про достовірність кореляційного зв'язку.

Розміщення змінних за впливом має такий вигляд: X1, X3, X4, X2.

Привабливість району для імміграції залежить в першу чергу від міри зайнятості (X1), прямих іноземних інвестицій в економіку (X3), рівня життя населення даних регіонів (X4 і X2).

Отже основними економічними чинниками, що впливають на міграцію населення Івано-Франківщини, є міра зайнятості, обсяг іноземних інвестицій в економіку регіону, рівень життя населення регіону.

Для прогнозування стану ринку праці в області й окремих районах необхідно враховувати демографічну ситуацію та вплив на неї різних чинників, зокрема, трудової міграції населення області.

Природний рух населення Івано-Франківщини характеризується перевищенням кількості померлих над народженими. За

2001 рік природне скорочення населення області становило 3811 осіб проти 2670 за попередній. Серед районів області найбільше природне скорочення відбулося у Рогатинському (550 осіб), Снятинському (367 осіб), Коломийському (353 особи) районах. Основними причинами цього є зниження народжуваності та збільшення смертності (Див. рис. 4). Доречно зазначити, що істотний вплив на народжуваність має низький рівень життя, високий рівень безробіття серед жінок, зростання чисельності трудових міграцій населення області за кордон, зокрема, жінок репродуктивного віку в зарубіжні країни.

За 2001 рік кількість народжених в області зменшилась на 5,3 відсотка. Зниження народжуваності відбулось по суті, в усіх районах області, крім Калуського та Рожнятівського.

Трудові міграції, пов'язані з тимчасовим, а деколи й з тривалим розривом сімейних зв'язків, відстроченими шлюбами та народженням дітей. Отже, такі міграції населення мають істотний вплив на демографічну ситуацію регіону, взаємопов'язані з процесами відтворення населення, вносять істотні зміни до його структури. Особливістю сучасного стану трудової міграції населення є зростання тут питомої ваги жінок та молоді. Це має значний вплив на стан народжуваності та пошлюбівання. На Івано-Франківщині найбільш тривожна демографічна ситуація у Рогатинському районі, де за період 1995-2001 рр. природне скорочення становило 3466 осіб. Характерною рисою є те, що за цей період природний приріст населення відбувся здебільшого в гірських районах області:

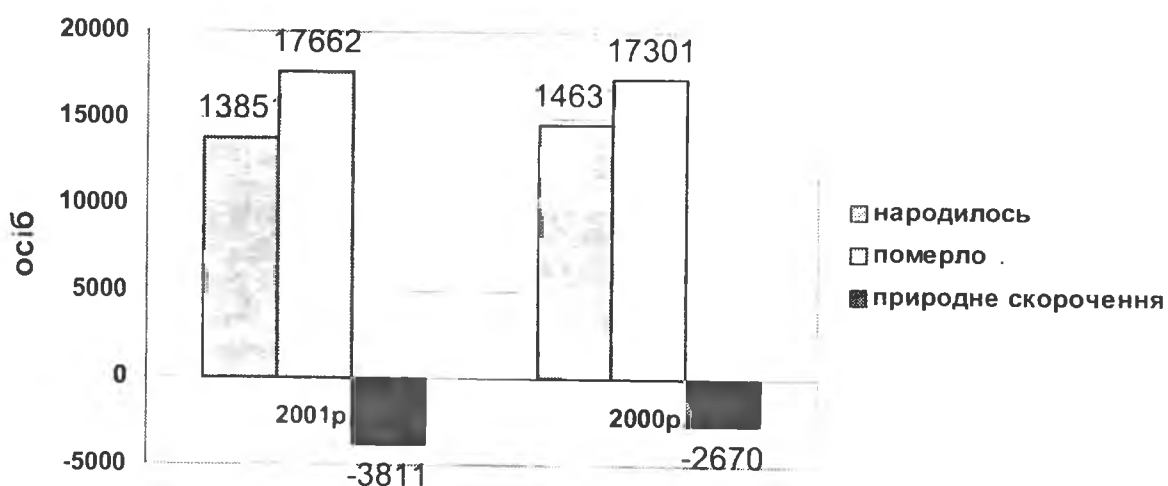

Рисунок 4. Показники природного руху населення області в 2000-2001 роках

Надвірнянському, Верховинському, Богородчанському та Рожнятівському (Див. табл. 5).

Сьогодні Івано-Франківщина переживає демографічну кризу - різкий спад народжу-

вості та зростання смертності. Зниження рівня життя, соціально-економічна скрута, невпевненість у майбутньому сім'ї, безробіття серед членів родини особливо серед молоді, спонукали багатьох людей до перегляду своїх шлюбних і репродуктивних планів. У низинних районах області стрімко розвивається депопуляція. Особливо загрозлива ситуація в Рогатинському, Тлумацькому, Галицькому та Снятинському районах, які є аграрними (Див. табл. 5). За 2002р. смертність серед населення області в 1,5 рази перевищувала народжуваність.

Від демографічної ситуації та міграції населення залежить стан ринку праці регіону як на даному етапі, так і на перспективу. Серед емігруючого населення близько 79% перебуває у працездатному віці, з них 15% - діти.

Аналізуючи абсолютні показники міграції та природного руху населення спостерігається така закономірність: найбільша еміграція відбувається у гірських районах Прикарпаття, а найбільше природне скорочення населення - в низинних районах. Це пояснюється слабким економічним розвитком гірських

районів області (в першому випадку) і високою питомою вагою населення старшого від працездатного віку (27,2% при загальнообласному показнику 21,2%) (у другому). Сукупність дії цих чинників дає можливість

Таблиця 5

Динаміка природного руху сільського населення* у районах Івано-Франківської області за період (1995-2001рр.)*

Райони області	Природний приріст + населення (скорочення -)								У відсотках до всього населення
	Всього за період 1995-2001рр.	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
Богородчанський	640	184	218	148	98	40	-34	-14	0.93
Верховинський	420	101	42	36	92	68	62	19	1.32
Галицький	-1781	-271	-183	-234	-170	-289	-292	-342	2.60
Городенківський	-1453	-65	-171	-162	-223	-278	-265	-289	2.31
Долинський	-49	100	25	-1	78	-122	-52	-77	0.07
Калуський	-730	-33	-75	-127	-52	-236	-148	-209	1.19
Коломийський	-1561	-136	-130	-103	-217	-309	-313	-353	1.46
Косівський	-1079	18	-161	-146	-162	-149	-174	-305	1.18
Надвірнянський	1174	372	212	185	225	9	162	9	1.03
Рогатинський	-3466	-453	-44	-579	-479	-479	-782	-550	6.82
Рожнятівський	176	93	115	21	45	-10	-75	-13	0.23
Снятинський	-1806	-187	-167	-266	-198	-308	-313	-367	2.57
Тисменицький	-1293	-27	-41	-140	-196	-286	-269	-334	1.53
Тлумацький	-1619	-176	-287	-228	-173	-229	-186	-340	3.00
Всього у районах області	-12417	-480	-897	-1586	-1332	-2578	-2379	-3165	1.48

* Розраховано на основі даних обласного управління статистики.

визначити райони із загрозливим станом поселенської мережі (Див. табл. 6). Емігранти, які виїжджають за межі області чи держави, як правило, молоді і добре освічені. Їх від'їзд істотно знижує якість трудового, демографічного та інтелектуального потенціалу регіону. Еміграція творчої, наукової, гуманітарної та інженерно-технічної інтелігенції за межі регіону або України, досягнувши на певному етапі критичної межі, створює серйозні перешкоди для економічного розвитку Івано-Франківщини.

У гірських районах області варто передбачити кошти на створення нових робочих місць, зокрема з цією метою сприяти розгалуження туристичної сфери, створити пільгові умови для розвитку підприємництва із залученням коштів громадян, які виїжджають на заробітки до інших країн. У низинних районах пріоритетним слід визнати розвиток соціальної сфери села. З метою закріплення тут молоді необхідно в достатньому обсязі фінансувати програму "Рідна оселя", створювати малі підприємства для переробки сільськогосподарської продукції, надання побутових послуг населенню та

Вплив міграції та демографічної ситуації на чисельність населення
Івано-Франківської області, осіб*

Райони області	Абсолютний приріст +, скорочення (-) сільського населення								У відсотках до всього населення станом на 1.01.2002р.
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Всього за період 1995-2001 рр.	
Богородчанський	28	54	19	-111	-251	-366	-209	-836	1,21
Верховинський	56	-10	-42	-11	-89	-24	-52	-172	0,54
Галицький	-436	-274	-169	-122	-236	-189	-234	-1660	2,43
Городенківський	-97	-261	-178	-211	-268	-94	-294	-1403	2,23
Долинський	118	105	71	94	-166	-77	-166	-21	0,03
Калуський	-197	-2	-196	-210	-350	287	217	-451	0,74
Коломийський	-21	117	36	-100	-126	-76	-276	-446	0,42
Косівський	173	-74	-67	-115	-61	-147	-253	-544	0,42
Надвірнянський	439	161	148	233	-51	186	-58	1058	0,92
Рогатинський	-469	-441	-752	-753	-688	-486	-574	-4163	8,18
Рожнятівський	17	44	-182	-179	-135	-125	-168	-728	0,95
Снятинський	-139	-125	-170	-149	-440	-277	-365	-1665	2,37
Тисменицький	-59	-51	-179	-95	-218	-75	-195	-872	1,03
Тлумацький	-150	-303	-239	-203	-177	-53	-191	-1316	2,45
Всього на районах області	-737	-1060	-1900	-1932	-3256	-1516	-2818	-13219	1,58

Розраховано на основі даних обласного управління статистики.

інші. Загалом важливо визначити соціальну значимість різноманітних компонентів, що впливають на обсяги еміграції та мінімізувати їх негативний вплив.

1. *Латиша І. А.* Особливості міжнародної міграції робочої сили в умовах формування економіки України // Формування ринкової економіки в Україні : 36 наук. пр. ЛНУ ім. І. Франка.- Вип. IV.- Львів.- Інтереко, 2000.- с.418.

2. *Романюк М. Д.* Трудова маятникова міграція населення Прикарпаття.- Львів. Світ, 1996.- 232с.

3. *Романюк М. Д.* Міграції населення України за

умов перехідної економіки: Методологія і практика регулювання.- Львів: Світ, 1999.- 292с.

4. Матеріали Івано-Франківського обласного управління статистики. Івано- Франківськ 2002.

5. Демографічна ситуація в Івано-Франківській області. Матеріали Івано-Франківського обласного управління статистики. Івано-Франківськ 2002.

The article is devoted to problems of emigration of the people from the country of Ivano-Frankivsk region. The factors influencing of emigration on demografic situation have been considered.

Key words: emigration, demografic situation, reproduction system of people.

Романюк Т. М.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Проаналізовано законодавчу базу та нормативно-правове забезпечення регулювання міждержавного руху населення України, а також міграційних переміщень населення усередині країни за умов державної незалежності. Особливо акцентується проблема укладення

Україною угод з іншими країнами щодо врегулювання закордонної трудової міграції.

Ефективність регулюючих заходів міграційної політики усередині країни як на загальнодержавному, так і на регіональному